
1999. gada Otrais protokols
1954. gada Hāgas konvencijai par kultūras vērtību aizsardzību bruņota
konflikta gadījumā

Hāgā, 1999. gada 26. martā
Konvencija, Hāga, 1954. gada 14. maijs
Pirmais protokols, Hāga, 1999. gada 14. marts

Puses,

apzinoties nepieciešamību uzlabot kultūras vērtību aizsardzību bruņota konflikta gadījumā un izveidot pastiprinātu aizsardzības sistēmu konkrēti norādītām kultūras vērtībām;

vēlreiz apstiprinot to noteikumu svarīgumu, ko ietver Konvencija par kultūras vērtību aizsardzību bruņota konflikta gadījumā, kura pieņemta Hāgā, 1954. gada 14. maijā, un uzsverot nepieciešamību šos noteikumus papildināt ar pasākumiem, kas veicina to īstenošanu;

vēloties Augstajām līgumslēdzējām pusēm sniegt līdzekli vairāk iesaistīties kultūras vērtību aizsardzībā bruņota konflikta gadījumā, nosakot atbilstošas procedūras;

uzskatot, ka normām, kas reglamentē kultūras vērtību aizsardzību bruņota konflikta gadījumā, ir jāatspoguļo starptautisko tiesību attīstība;

apstiprinot, ka starptautisko paražu tiesību normas turpinās regulēt jautājumus, ko nereglamentē šī protokola noteikumi,

ir vienojušās par turpmāko.

1. nodaļa. Ievads

1. pants.
Definīcijas

Šajā protokolā lieto šādas definīcijas:

- a) “Puse” nozīmē šī protokola dalībvalsti;
- b) “kultūras vērtības” nozīmē kultūras vērtības, kā noteikts Konvencijas 1. pantā;
- c) “Konvencija” nozīmē Hāgas konvenciju par kultūras vērtību aizsardzību bruņota konflikta gadījumā, kura noslēgta Hāgā, 1954. gada 14. maijā;
- d) “Augstā līgumslēdzēja puse” nozīmē Konvencijas dalībvalsti;

-
- e) “pastiprināta aizsardzība” nozīmē pastiprinātas aizsardzības sistēmu, kas noteikta 10. un 11. pantā;
 - f) “militārs mērķis” nozīmē objektu, kurš savas būtības, atrašanās vietas, nolūka vai lietojuma dēļ sniedz faktisku ieguldījumu militārajās darbībās un kura pilnīga vai daļēja iznīcināšana, pārņemšana vai neitralizācija attiecīgajā laikā esošajos apstākļos nodrošina konkrētu militāru priekšrocību;
 - g) “nelikumīgs” nozīmē piespiedu kārtā vai citādi pārkāpjot piemērojamās okupētās teritorijas nacionālo tiesību normas vai starptautisko tiesību normas;
 - h) “saraksts” nozīmē Starptautisko pastiprināti aizsargāto kultūras vērtību sarakstu, kas noteikts atbilstīgi 27. panta 1. daļas b) apakšpunktam;
 - i) “ģenerāldirektors” nozīmē UNESCO ģenerāldirektoru;
 - j) “UNESCO” nozīmē Apvienoto Nāciju Organizācijas Izglītības, zinātnes un kultūras organizāciju;
 - k) “Pirmais protokols” nozīmē protokolu par kultūras vērtību aizsardzību bruņota konflikta gadījumā, kurš noslēgts Hāgā, 1954. gada 14. maijā.

2. pants.

Saistība ar Konvenciju

Šis protokols papildina Konvenciju attiecībās starp Pusēm.

3. pants.

Piemērošanas joma

1. Papildus noteikumiem, ko piemēro miera laikā, šo protokolu piemēro situācijās, kuras minētas Konvencijas 18. panta 1. un 2. daļā un šī protokola 22. panta 1. daļā.

2. Ja šis protokols nav saistošs kādai no bruņotā konfliktā iesaistītajām pusēm, tas ir saistošs šī protokola Pusēm to savstarpējās attiecībās. Turklāt šis protokols tām ir saistošs attiecībā pret konflikta dalībvalsti, kurai tas nav saistošs, ja pēdējā pieņem šī protokola noteikumus, un tik ilgi, kamēr tā šos noteikumus piemēro.

4. pants.

Saistība starp 3. nodaļu un citiem Konvencijas un šī protokola noteikumiem

Šī protokola 3. nodaļas noteikumu piemērošana neskar:

- a) Konvencijas I nodaļas un šī protokola 2. nodaļas noteikumu piemērošanu;
- b) Konvencijas II nodaļas noteikumu piemērošanu, bet gadījumā, ja starp šī protokola Pusēm vai starp Pusi un valsti, kas šo protokolu pieņem un piemēro atbilstīgi 3. panta

2. daļai, kultūras vērtībām ir piešķirta gan īpaša aizsardzība, gan pastiprināta aizsardzība, piemēro tikai pastiprinātas aizsardzības noteikumus.

2. nodaļa. Vispārēji noteikumi par aizsardzību

5. pants.

Kultūras vērtību aizsargāšana

Sagatavošanas pasākumi, ko atbilstīgi Konvencijas 3. pantam miera laikā veic kultūras vērtību aizsargāšanai pret sekām, kuras paredzamas bruņota konflikta gadījumā, atbilstoši situācijai ietver uzskaitījumu sagatavošanu, ārkārtas pasākumu plānošanu aizsardzībai pret uguni vai konstrukcijas sabrukumu, kustamo kultūras vērtību pārvietošanas sagatavošanu vai atbilstošas *in situ* aizsardzības nodrošināšanu šādām vērtībām un par kultūras vērtību aizsargāšanu atbildīgo kompetento iestāžu izraudzīšanu.

6. pants.

Cieņa pret kultūras vērtībām

Lai nodrošinātu cieņu pret kultūras vērtībām atbilstīgi Konvencijas 4. pantam:

- a) atkāpe karadarbības akta veikšanai pret kultūras vērtībām pamatojoties uz imperatīvu militāru nepieciešamību, Konvencijas 4. panta 2. daļas nozīmē var tikt piemērota tikai tad un tik ilgi, kamēr:
 - i) attiecīgās kultūras vērtības to funkcijas dēļ ir pārveidotas par militāru mērķi un
 - ii) nav citas praktiski iespējamās alternatīvas iegūt militāru priekšrocību, kas būtu līdzīga priekšrocībai, kuru sniedz karadarbības akta vēršana pret attiecīgo mērķi;
- b) atkāpe kultūras vērtību izmantošanai, kas tām var radīt iznīcināšanas vai postījumu draudus, pamatojoties uz imperatīvu militāru nepieciešamību saskaņā ar Konvencijas 4. panta 2. daļu var tikt piemērota tikai tad un tik ilgi, kamēr nav iespējama izvēle starp attiecīgo kultūras vērtību izmantošanu un citu praktiski iespējamu paņēmienu līdzīgas militāras priekšrocības iegūšanai;
- c) lēmumu atsaukties uz imperatīvu militāru nepieciešamību pieņem tikai virsnieks, kam pakļauta militāra vienība, kura pēc lieluma ir vienāda vai lielāka par bataljonu, vai vienība, kura ir mazāka, ja apstākļi neļauj rīkoties citādi;
- d) tāda uzbrukuma gadījumā, kura pamatā ir lēmums, kas pieņemts atbilstīgi a) apakšpunktam, ar efektīviem līdzekļiem sniedz iepriekšēju brīdinājumu, ja apstākļi to atļauj.

7. pants.
Piesardzības pasākumi uzbrukuma laikā

Neskarot citus piesardzības pasākumus, kas atbilstīgi starptautiskajām humanitārajām tiesībām jāveic, īstenojot militāras operācijas, katra konfliktā iesaistītā puse:

- a) dara visu, kas ir praktiski iespējams, lai pārliecinātos, ka objekti, kuriem paredzēts uzbrukt, nav aizsargātas kultūras vērtības atbilstīgi Konvencijas 4. pantam;
- b) veic visus praktiski iespējamus piesardzības pasākumus, izvēloties uzbrukuma līdzekļus un paņēmienus, lai nepieļautu un jebkurā gadījumā pēc iespējas samazinātu nejaušus postījumus atbilstīgi Konvencijas 4. pantam aizsargātām kultūras vērtībām;
- c) atturas no lēmuma sākt jebkādu uzbrukumu, par kuru var paredzēt, ka tas atbilstīgi Konvencijas 4. pantam aizsargātām kultūras vērtībām var nodarīt tādus nejaušus postījumus, kas būtu pārmērīgi attiecībā pret konkrēto un tiešo paredzamo militāro priekšrocību, un
- d) atceļ vai pārtrauc uzbrukumu, ja kļūst redzams, ka:
 - i) mērķis ir atbilstīgi Konvencijas 4. pantam aizsargātas kultūras vērtības;
 - ii) par uzbrukumu var paredzēt, ka tas atbilstīgi Konvencijas 4. pantam aizsargātām kultūras vērtībām var nodarīt tādus nejaušus postījumus, kas būtu pārmērīgi attiecībā pret konkrēto un tiešo gaidāmo militāro priekšrocību.

8. pants.
Piesardzības pasākumi pret karadarbības sekām

Konfliktā iesaistītās puses, cik tas praktiski iespējams:

- a) pārvieto kustamas kultūras vērtības no militāru mērķu tuvuma vai nodrošina atbilstošu *in situ* aizsardzību;
- b) atturas militārus mērķus novietot kultūras vērtību tuvumā.

9. pants.
Kultūras vērtību aizsardzība okupētā teritorijā

1. Neskarot Konvencijas 4. un 5. panta noteikumus, Puse, kas okupējusi visu citas Puses teritoriju vai tās daļu, attiecībā uz okupēto teritoriju aizliedz un nepieļauj:

- a) kultūras vērtību jebkādu nelikumīgu izvešanu, cita veida pārvietošanu vai īpašumtiesību nodošanu;
- b) jebkādos arheoloģiskos izrakumus, ja vien tie nav absolūti nepieciešami, lai aizsargātu, dokumentētu vai saglabātu kultūras vērtības;

-
- c) kultūras vērtību jebkādu pārveidošanu vai to izmantošanas veida maiņu ar mērķi slēpt vai iznīcināt kultūras, vēsturiskas vai zinātniskas liecības.
2. Jebkādos arheoloģiskos izrakumos kultūras vērtībās vai kultūras vērtību pārveidošanu vai izmantošanas veida maiņu okupētajā teritorijā veic, ja to neliedz apstākļi, ciešā sadarbībā ar okupētās teritorijas kompetentajām valsts iestādēm.

3. nodaļa. Pastiprināta aizsardzība

10. pants. Pastiprināta aizsardzība

Kultūras vērtībām var nodrošināt pastiprinātu aizsardzību, ja tās atbilst šādiem trīs nosacījumiem:

- a) tas ir cilvēcei ārkārtīgi nozīmīgs kultūras mantojums
- b) tās aizsargā atbilstoši valsts normatīvie un administratīvie akti, kuros atzīta to īpašā kultūras un vēsturiskā vērtība un nodrošināta visaugstākā līmeņa aizsardzība;
- c) tās neizmanto militāriem nolūkiem vai militāru objektu aizsegšanai, un Puse, kuras rīcībā ir attiecīgās kultūras vērtības, ir iesniegusi deklarāciju, kurā apstiprina, ka tās šādi neizmanto.

11. pants. Pastiprinātas aizsardzības piešķiršana

1. Katra Puse komitejai iesniedz sarakstu ar kultūras vērtībām, kurām tā plāno lūgt piešķirt pastiprinātu aizsardzību.

2. Puse, kuras jurisdikcijā vai uzraudzībā ir kultūras vērtības, var prasīt tās iekļaut sarakstā, kas jānosaka atbilstīgi 27. panta 1. daļas b) apakšpunktam. Šādā pieprasījumā iekļauj visu nepieciešamo informāciju, kas saistīta ar 10. pantā minētajiem kritērijiem. Komiteja var aicināt Pusi iesniegt pieprasījumu par kultūras vērtību iekļaušanu sarakstā.

3. Citas puses, Starptautiskā Zilā vairoga komiteja un citas nevalstiskās organizācijas ar atbilstošu pieredzi var vērst komitejas uzmanību uz konkrētām kultūras vērtībām. Šādos gadījumos komiteja var lemt par aicinājumu Pusei iesniegt pieprasījumu par attiecīgo kultūras vērtību iekļaušanu sarakstā.

4. Pieprasījums iekļaut kultūras vērtības, kas atrodas teritorijā, kuras suverenitāti vai jurisdikciju apstrīd vairāk nekā viena valsts, un to iekļaušana nekādā veidā neskar strīda pušu tiesības.

5. Saņemot pieprasījumu par iekļaušanu sarakstā, komiteja par to informē visas Puses. Puses sešdesmit dienu laikā var komitejai iesniegt savus iebildumus par šādu pieprasījumu. Šos iebildumus sagatavo, tikai pamatojoties uz 10. pantā minētajiem kritērijiem. Tiem jābūt konkrētiem un saistītiem ar faktiem. Komiteja iebildumus izskata un pirms lēmuma pieņemšanas Pusei, kas pieprasījusi iekļaušanu, nodrošina pamatotu iespēju sniegt atbildi. Ja

komitejai ir iesniegti šādi iebildumi, lēmumus par iekļaušanu sarakstā, neņemot vērā 26. pantu, pieņem ar klātesošo un balsojošo komitejas locekļu četru piektdaļu vairākumu.

6. Lemjot par pieprasījumu, komitejai jākonsultējas ar valsts un nevalstiskajām organizācijām, kā arī atsevišķiem ekspertiem.

7. Lēmumu piešķirt vai atteikt pastiprinātu aizsardzību var pieņemt, tikai pamatojoties uz 10. pantā minētajiem kritērijiem.

8. Izņēmuma gadījumos, kad komiteja ir secinājusi, ka Puse, kas pieprasa kultūras vērtību iekļaušanu sarakstā, nevar izpildīt 10. panta b) apakšpunktā minētos kritērijus, komiteja var nolemt piešķirt pastiprinātu aizsardzību, ja pieprasītāja Puse iesniedz starptautiskās palīdzības pieprasījumu atbilstīgi 32. pantam.

9. Sākoties karadarbībai, konfliktā iesaistītā puse var steidzami pieprasīt tās jurisdikcijā vai uzraudzībā esošu kultūras vērtību pastiprinātu aizsardzību, iesniedzot komitejai šādu pieprasījumu. Komiteja šo pieprasījumu nekavējoties nosūta visām konfliktā iesaistītajām Pusēm. Šādos gadījumos komiteja attiecīgo Pušu iebildumus izskata paātrinātā kārtībā. Lēmumu piešķirt pagaidu pastiprinātu aizsardzību pieņem pēc iespējas ātri un, neņemot vērā 26. pantu, ar klātesošo un balsojošo komitejas locekļu četru piektdaļu vairākumu. Pagaidu pastiprinātu aizsardzību komiteja var piešķirt, gaidot pastiprinātas aizsardzības piešķiršanas parastās procedūras iznākumu, ja tiek ievēroti 10. panta a) un c) apakšpunkta noteikumi.

10. Pastiprinātu aizsardzību kultūras vērtībām komiteja piešķir no brīža, kad tās iekļautas sarakstā.

11. Ģenerāldirektors Apvienoto Nāciju Organizācijas ģenerālsekretāram un visām Pusēm nekavējoties nosūta paziņojumu par visiem komitejas lēmumiem iekļaut kultūras vērtības sarakstā.

12. pants.

Pastiprinātā aizsardzībā esošu kultūras vērtību imunitāte

Konfliktā iesaistītās puses nodrošina pastiprinātā aizsardzībā esošu kultūras vērtību imunitāti, atturoties tās padarīt par uzbrukumu objektiem vai šādas vērtības vai to tuvāko apkārtni jebkāda veidā izmantot militāro darbību atbalstam.

13. pants.

Pastiprinātas aizsardzības zaudēšana

1. Pastiprinātā aizsardzībā esošas kultūras vērtības šādu aizsardzību zaudē tikai šādā gadījumā:

- a) ja šādu aizsardzību aptur vai atceļ atbilstīgi 14. pantam vai
- b) ja un tik ilgi, kamēr attiecīgās vērtības to lietojuma dēļ ir kļuvušas par militāru mērķi.

2. Šī panta 1. daļas b) apakšpunkta apstākļos šādas vērtības var būt uzbrukuma objekts tikai tad, ja:

-
- a) uzbrukums ir vienīgais praktiski iespējamais līdzeklis izbeigt 1. daļas b) apakšpunktā minēto vērtību lietojumu;
 - b) ir veikti visi praktiski iespējamie piesardzības pasākumi, izvēloties uzbrukuma līdzekļus un paņēmienus, lai izbeigtu šādu lietojumu un nepieļautu vai jebkurā gadījumā pēc iespējas samazinātu kultūras vērtību bojājumus;
 - c) ja vien apstākļi to ļauj, tūlītējas nepieciešamās paš aizsardzības dēļ:
 - i) pavēli par uzbrukumu dod pavēlniecības augstākais operatīvais līmenis;
 - ii) pretējās puses spēkiem ar efektīviem līdzekļiem tiek dots iepriekšējs brīdinājums, pieprasot izbeigt 1. daļas b) apakšpunktā minēto lietojumu, un
 - iii) pretējās puses spēkiem tiek dots samērīgs laiks labot situāciju.

14. pants.

Pastiprinātas aizsardzības apturēšana un atcelšana

1. Ja kultūras vērtības vairs neatbilst kādam no šī protokola 10. pantā minētajiem kritērijiem, komiteja var apturēt to pastiprinātas aizsardzības statusu vai šo statusu atcelt, svītrojot attiecīgās kultūras vērtības no saraksta.
2. Šī protokola 12. panta nopietna pārkāpuma gadījumā, ko rada pastiprinātā aizsardzībā esošu kultūras vērtību izmantošana militāru darbību atbalstam, komiteja var apturēt to pastiprinātas aizsardzības statusu. Ja šādi pārkāpumi ir ilgstoši, komiteja izņēmuma gadījumā var atcelt pastiprinātas aizsardzības statusu, svītrojot attiecīgās kultūras vērtības no saraksta.
3. Ģenerāldirektors Apvienoto Nāciju Organizācijas ģenerālsekretāram un visām šī protokola Pusēm nekavējoties nosūta paziņojumu par visiem komitejas lēmumiem apturēt vai atcelt kultūras vērtību pastiprinātu aizsardzību.
4. Pirms šāda lēmuma pieņemšanas komiteja Pusēm dod iespēju izteikt viedokli.

4. nodaļa. Kriminālatbildība un jurisdikcija

15. pants.

Šī protokola nopietni pārkāpumi

1. Persona izdara pārkāpumu šī protokola nozīmē, ja tā, ar nodomu un pārkāpjot Konvenciju vai šo protokolu, veic kādu no šīm darbībām:
 - a) padara pastiprinātā aizsardzībā esošu kultūras vērtību par uzbrukuma objektu;
 - b) pastiprinātā aizsardzībā esošas kultūras vērtības vai to tuvāko apkārtni izmanto militāru darbību atbalstam;

-
- c) lielā apjomā iznīcina vai sagrābj kultūras vērtības, kas aizsargātas saskaņā ar Konvenciju vai šo protokolu;
 - d) kultūras vērtības, kas aizsargātas saskaņā ar Konvenciju vai šo protokolu, padara par uzbrukuma objektu;
 - e) zog, izlaupa vai nelikumīgi piesavinās kultūras vērtības, kas aizsargātas saskaņā ar Konvenciju, vai vērš pret tām vandālisma aktus.

2. Katra Puse pieņem tādus pasākumus, kādi var būt nepieciešami, lai atbilstīgi tās nacionālajiem tiesību aktiem noteiktu, ka šajā pantā minētie pārkāpumi ir noziedzīgi nodarījumi, un par šādiem pārkāpumiem nosaka atbilstošus sodus. To darot, Puses ievēro tiesību un starptautisko tiesību vispārējos principus, tostarp normas, kas individuālu kriminālatbildību attiecina arī uz citām personām, ne tikai uz tām, kas tieši izdara attiecīgo aktu.

16. pants. Jurisdikcija

1. Neskarot 2. daļu, katra Puse veic nepieciešamos normatīvos pasākumus, lai par 15. pantā minētajiem pārkāpumiem noteiktu tās jurisdikciju šādos gadījumos:

- a) ja pārkāpums izdarīts attiecīgās valsts teritorijā;
- b) ja iespējamais pārkāpuma izdarītājs ir attiecīgās valsts valstspiederīgais;
- c) 15. panta a)–c) apakšpunktā minēto pārkāpumu gadījumā, ja iespējamais pārkāpuma izdarītājs ir tās teritorijā.

2. Attiecībā uz jurisdikcijas īstenošanu un neskarot Konvencijas 28. pantu:

- a) šis protokols nenovērš ne individuālas kriminālatbildības iestāšanos, ne jurisdikcijas īstenošanu atbilstīgi piemērojamām valsts vai starptautiskajiem tiesību aktiem un neskar jurisdikcijas īstenošanu atbilstīgi starptautiskajām paražu tiesībām;
- b) izņemot gadījumus, kad valsts, kas nav šī protokola Puse, atbilstīgi 3. panta 2. daļai pieņem un piemēro tās noteikumus, to valstu bruņoto spēku locekļiem un valstspiederīgajiem, kuras nav šī protokola Puse, izņemot tos valstspiederīgos, kas dien tādās valsts bruņotajos spēkos, kura ir šī protokola Puse, neiestājas individuāla kriminālatbildība atbilstīgi šim protokolam, un šis protokols nevar uzlikt pienākumu noteikt jurisdikciju pār šādām personām vai tās izdot.

17. pants. Kriminālvajāšana

1. Puse, kuras teritorijā ir konstatēta 15. panta 1. daļas a)–c) apakšpunktā minēto pārkāpumu iespējamā izdarītāja klātbūtne, ja tā šo personu neizraida, bez jebkādiem izņēmumiem un bez pārmērīgas kavēšanās vēršas savās kompetentajās iestādēs kriminālvajāšanas uzsākšanai

atbilstīgi valsts tiesību aktiem vai attiecīgā gadījumā atbilstīgi attiecīgajām starptautisko tiesību normām.

2. Ja atbilstīgi, neskarot attiecīgās starptautisko tiesību normas, ikvienai personai, attiecībā uz kuru tiek veikta tiesvedība saistībā ar Konvenciju vai šo protokolu, visos tiesvedības posmos tiek garantēta taisnīga attieksme un taisnīga tiesa saskaņā ar nacionālajām vai starptautiskajām tiesībām, un šādai personai nekādā gadījumā nedrīkst sniegt mazāk labvēlīgas garantijas kā tās, ko paredz starptautiskās tiesības.

18. pants. Izraidīšana

1. Protokola 15. panta 1. daļas a)–c) apakšpunktā minētie pārkāpumi ir uzskatāmi par ietvertiem jebkurā izdošanas līgumā, kas starp jebkurām Pusēm noslēgts pirms šī protokola stāšanās spēkā, kā pārkāpumi, par kuriem var piemērot izdošanu. Puses apņemas ietvert šādus pārkāpumus katrā izdošanas līgumā, kas turpmāk tiks noslēgts starp tām.

2. Ja Puse, kas izdošanu saista ar nosacījumu, ka ir noslēgts līgums, saņem pieprasījumu par izdošanu no citas Puses, ar kuru tai nav noslēgts izdošanas līgums, tad pieprasījumu saņēmusī Puse var pēc saviem ieskatiem uzskatīt šo protokolu par izdošanas tiesisko pamatu attiecībā uz pārkāpumiem, kuri minēti 15. panta 1. daļas a)–c) apakšpunktā.

3. Puses, kas izdošanu nesaista ar nosacījumu, ka ir noslēgts līgums, atzīst 15. panta 1. daļas a)–c) apakšpunktā minētos pārkāpumus par pārkāpumiem, par kuriem tās var savā starpā piemērot izdošanu, ievērojot pieprasījumu saņēmušās Puses tiesību normu nosacījumus.

4. Ja nepieciešams, izdošanas nolūkos starp pusēm uzskata, ka 15. panta 1. daļas a)–c) apakšpunktā minētie pārkāpumi ir izdarīti ne tikai vietā, kur tie veikti, bet arī to Pušu teritorijā, kuras ir noteikušas jurisdikciju atbilstīgi 16. panta 1. daļai.

19. pants. Savstarpēja juridiska palīdzība

1. Puses viena otrai sniedz pēc iespējas plašāko palīdzību saistībā ar izmeklēšanu, kriminālprocesu vai izdošanas procedūru, kas ierosināta par 15. pantā minētajiem pārkāpumiem, tostarp palīdzību to rīcībā esošo pierādījumu iegūšanai, kas nepieciešami šīm procedūrām.

2. Šī panta 1. daļā noteiktos pienākumus Puses pilda atbilstīgi visiem nolīgumiem vai saskaņā ar citu vienošanos par savstarpēju juridisko palīdzību, kas var būt starp tām noslēgti. Ja šādu līgumu vai vienošanās nav, Puses palīdzību viena otrai sniedz atbilstīgi saviem nacionālajiem tiesību aktiem.

20. pants. Atteikuma iemesli

1. Izdošanas nolūkā 15. panta 1. daļas a)–c) apakšpunktā minētos pārkāpumus un savstarpējas juridiskās palīdzības nolūkā 15. pantā minētos pārkāpumus neuzskata par politiskiem noziegumiem, par pārkāpumiem, kas saistīti ar politiskiem noziegumiem, vai par

pārkāpumiem, kas izdarīti politisku motīvu dēļ. Tāpēc ar šādiem pārkāpumiem saistītu pieprasījumu par izdošanu vai savstarpējas juridiskās palīdzības pieprasījumu nevar noraidīt tikai tā iemesla dēļ, ka tas attiecas uz politisku noziegumu vai uz pārkāpumu, kas saistīts ar politisku noziegumu, vai uz pārkāpumu, kas izdarīts politisku motīvu dēļ.

2. Nevienu šī protokola noteikumu nevar interpretēt tā, ka tas uzliek pienākumu izdot vai sniegt savstarpēju juridisko palīdzību, ja pieprasījumu saņēmušai Pusei ir pamatots iemesls uzskatīt, ka pieprasījums par izdošanu saistībā ar 15. panta 1. daļas a)–c) apakšpunktā minētajiem pārkāpumiem vai savstarpējas juridiskās palīdzības pieprasījums attiecībā uz 15. pantā minētajiem pārkāpumiem ir iesniegts, lai pret kādu personu veiktu kriminālvajāšanu vai lai to sodītu rases, reliģiskas pārliecības, valstspiederības, etniskās izcelsmes vai politisko uzskatu dēļ, vai ja attiecīgais pieprasījums šīs personas situācijai nodarītu kaitējumu jebkura minētā iemesla dēļ.

21. pants.

Pasākumi attiecībā uz citiem pārkāpumiem

Neskarot Konvencijas 28. pantu, katra Puse veic tādus normatīvos, administratīvos vai disciplināros pasākumus, kādi var būt nepieciešami, lai izbeigtu šādus aktus, ja tos veic ar nodomu:

- a) izmantot kultūras vērtību jebkādā veidā, kas pārkāpj Konvenciju vai šo protokolu;
- b) nelikumīgi izvest kultūras vērtību, citādi pārvietot vai nodot īpašumtiesības no okupētās teritorijas, pārkāpjot Konvenciju vai šo protokolu.

5. nodaļa. Kultūras vērtību aizsardzība tādu bruņotu konfliktu gadījumā, kas nav starptautisks

22. pants.

Bruņoti konflikti, kas nav starptautiski

- 1. Šo protokolu piemēro bruņota konflikta gadījumā, kas nav starptautisks un kas izceļas kādas Puses teritorijā.
- 2. Protokolu nepiemēro iekšēju nekārtību un saspīlējumu situācijās, piemēram, nemieru gadījumā, atsevišķu vai sporādisku vardarbības aktu vai citu līdzīga veida aktu gadījumā.
- 3. Ne uz vienu šī protokola noteikumu nevar atsaukties, lai aizskartu kādas valsts suverenitāti vai kādas valdības atbildību ar visiem likumīgajiem līdzekļiem saglabāt vai atjaunot sabiedrisko kārtību attiecīgajā valstī vai aizsargāt nacionālo vienotību un valsts teritoriālo integritāti.
- 4. Nevienš šī protokola noteikums neskar tās Puses prioritāro jurisdikciju pār 15. pantā minētajiem pārkāpumiem, kuras teritorijā izcēlies bruņots konflikts, kas nav starptautisks.

5. Ne uz vienu šī protokola noteikumu nevar atsaukties, lai attaisnotu tiešu vai netiešu iejaukšanos bruņotajā konfliktā jebkāda iemesla dēļ vai tās Puses iekšlietās vai ārlietās, kuras teritorijā izcēlies attiecīgais konflikts.

6. Šī protokola piemērošana 1. daļā minētajām situācijām neietekmē konflikta pušu juridisko statusu.

7. UNESCO var piedāvāt konfliktā iesaistītajām pusēm savus pakalpojumus.

6. nodaļa. Institucionāli jautājumi

23. pants. Pušu sanāksme

1. Pušu sanāksmi sasauc vienlaikus ar UNESCO ģenerālo konferenci un koordinēti ar Augsto līgumslēdzēju pušu sanāksmi, ja to sasauc ģenerāldirektors.

2. Pušu sanāksme pieņem savu reglamentu.

3. Pušu sanāksmei ir šādi uzdevumi:

- a) ievēlēt komitejas locekļus atbilstīgi 24. panta 1. daļai;
- b) apstiprināt pamatnostādnes, ko komiteja izstrādā atbilstīgi 27. panta 1. daļas a) apakšpunktam;
- c) nodrošināt pamatnostādnes un pārraudzīt to, kā komiteja izmanto fondu;
- d) izskatīt ziņojumu, ko komiteja iesniedz atbilstīgi 27. panta 1. daļas d) apakšpunktam;
- e) apspriest visas problēmas, kas attiecas uz šī protokola piemērošanu, un attiecīgā gadījumā sniegt ieteikumus.

4. Pēc vismaz vienas piektās daļas Pušu pieprasījuma ģenerāldirektors sasauc Pušu ārkārtas sanāksmi.

24. pants. Komiteja kultūras vērtību aizsardzībai bruņota konflikta gadījumā

1. Ar šo izveido komiteju kultūras vērtību aizsardzībai bruņota konflikta gadījumā. Tās sastāvā ir divpadsmit Puses, ko ievēl Pušu sanāksme.

2. Komiteja vienreiz gadā sanāk kārtējā sesijā un ikreiz, kad tā uzskata, ka tas ir nepieciešams, – ārkārtas sesijās.

3. Nosakot komitejas sastāvu, Puses tiecas nodrošināt dažādo pasaules reģionu un kultūru taisnīgu pārstāvību.

4. Puses komitejas locekļi par saviem pārstāvjiem izvēlas personas, kas ir kvalificētas kultūras mantojuma, aizsardzības vai starptautisko tiesību jomā, un tās, savstarpēji apspriežoties, cenšas nodrošināt, lai komitejā kopumā būtu atbilstoši speciālisti visās šajās jomās.

25. pants. Pilnvaru termiņš

1. Pusi komitejā ievēl uz četriem gadiem, un to atkārtoti var ievēlēt tikai vienu reizi.
2. Neņemot vērā 1. daļas noteikumus, pilnvaru termiņš pusei no tiem komitejas locekļiem, kurus ievēl pirmajās vēlēšanās, beidzas tās Pušu sanāksmes kārtējās sesijas beigās, kura ir pēc sesijas, kurā tie ievēlēti. Šos komitejas locekļus pēc pirmajām vēlēšanām izlozē šīs Pušu sanāksmes priekšsēdētājs.

26. pants. Reglaments

1. Komiteja pieņem savu reglamentu.
2. Kворumu veido komitejas locekļu vairākums. Komitejas lēmumus pieņem ar balsojošo komitejas locekļu divu trešdaļu vairākumu.
3. Puses nepiedalās balsošanā par jebkādiem lēmumiem, kas attiecas uz kultūras vērtībām, kuras skar bruņots konflikts, kurā tās ir kāda no Pusēm.

27. pants. Uzdevumi

1. Komitejai ir šādi uzdevumi:
 - a) izstrādāt pamatnostādnes šī protokola piemērošanai;
 - b) piešķirt, apturēt vai atcelt pastiprinātu aizsardzību kultūras vērtībām un noteikt, uzturēt un veicināt Starptautisko pastiprināti aizsargāto kultūras vērtību sarakstu;
 - c) uzraudzīt un pārraudzīt šī protokola piemērošanu un veicināt pastiprinātā aizsardzībā esošu kultūras vērtību noteikšanu;
 - d) izskatīt Pušu ziņojumus un sniegt par tiem savu atzinumu, lūgt precizējums, ja nepieciešams, un Pušu sanāksmei sagatavot savu ziņojumu par šī protokola īstenošanu;
 - e) pieņemt un izskatīt starptautiskās palīdzības pieprasījumus, ko iesniedz atbilstīgi 32. pantam;
 - f) lemt par fonda izmantošanu;
 - g) veikt jebkādus citus uzdevumus, ko tai var uzdot Pušu sanāksme.

2. Komitejas uzdevumus veic sadarbībā ar ģenerāldirektoru.

3. Komiteja sadarbojas ar starptautiskajām un valstu valstiskajām un nevalstiskajām organizācijām, kuru mērķi ir līdzīgi Konvencijas, Pirmā protokola un šī protokola mērķiem. Lai palīdzētu tās uzdevumu izpildē, komiteja uz savām sanāksmēm padomdevēju lomā var aicināt ievērojamas profesionālas organizācijas, piemēram, tās, kurām ir oficiālas attiecības ar UNESCO, tostarp Starptautisko zilā vairoga komiteju (*ICBS*) un tās struktūrvienībām. Padomdevēju lomā var aicināt arī Starptautiskā kultūras vērtību saglabāšanas un restaurācijas pētījumu centra (Romas centrs) (*ICCROM*) un Starptautiskā sarkanā krusta komitejas (SSKK) pārstāvjus.

28. pants. Sekretariāts

Komitejai palīdz UNESCO sekretariāts, kas sagatavo komitejas dokumentus un tās sanāksmju darba kārtību un ir atbildīgs par tās lēmumu īstenošanu.

29. pants. Fonds kultūras vērtību aizsardzībai bruņota konflikta gadījumā

1. Ar šo izveido fondu šādiem nolūkiem:

- a) sniegt finansiālo vai cita veida palīdzību, lai atbalstītu sagatavošanas vai cita veida pasākumus, kas miera laikā *inter alia* jāveic atbilstīgi 5. pantam, 10. panta b) apakšpunktam un 30. pantam, un
- b) sniegt finansiālo vai cita veida palīdzību saistībā ar ārkārtas, pagaidu vai cita veida pasākumiem, kas jāveic, lai kultūras vērtības aizsargātu bruņota konflikta gadījumā vai tad kad pēc karadarbības beigām tās nekavējoties pārvieto atpakaļ *inter alia* atbilstīgi 8. panta a) apakšpunktam.

2. Fondu atbilstīgi UNESCO finanšu reglamenta noteikumiem veido kā ieguldījumu fondu.

3. Izmaksas no fonda veic tikai tiem mērķiem, par kuriem komiteja nolemj atbilstīgi 23. panta 3. daļas c) apakšpunktā minētajām pamatnostādnēm. Komiteja var pieņemt iemaksas, ko paredzēts izmantot tikai konkrētai programmai vai projektam, ja komiteja ir nolēmusi šādu programmu vai projektu īstenot.

4. Fonda kapitālu veido:

- a) Pušu brīvprātīgās iemaksas;
- b) iemaksas, ziedojumi vai novēlējumi, ko izdarījušas:
 - i) citas valstis;
 - ii) UNESCO vai citas Apvienoto Nāciju Organizācijas sistēmas organizācijas;

-
- iii) citas valstiskas vai nevalstiskas organizācijas un
 - iv) valsts vai privātas struktūras vai fiziskas personas;
 - c) procenti, ko maksā par fonda līdzekļiem;
 - d) savāktie līdzekļi un ieņēmumi no pasākumiem, kas organizēti fonda labā, un
 - e) visi citi resursi, ko atļauj fondam piemērojamās pamatnostādnes.

7. nodaļa. Informācijas izplatīšana un starptautiskā palīdzība

30. pants. Izplatīšana

1. Puses ar atbilstošiem līdzekļiem un jo īpaši ar izglītības un informācijas programmām tiecas stiprināt visu savu iedzīvotāju izpratni un cieņu pret kultūras vērtībām.
2. Puses pēc iespējas plašāk izplata šo protokolu gan miera laikā, gan bruņota konflikta laikā.
3. Visām militārajām vai civilajām varas iestādēm, kas bruņota konflikta laikā uzņemas atbildību attiecībā uz šī protokola piemērošanu, pilnībā jāzina tā teksts. Šim nolūkam Puses atbilstīgi:
 - a) iekļauj pamatnostādnes un instrukcijas par kultūras vērtību aizsardzību savā militārajā reglamentā;
 - b) sadarbībā ar UNESCO un attiecīgajām valstiskajām un nevalstiskajām organizācijām izstrādā un īsteno miera laika mācības un izglītības programmas;
 - c) ar ģenerāldirektora starpniecību viena otrai nosūta informāciju par tiesību aktiem, administratīvajiem noteikumiem un pasākumiem, kas veikti atbilstīgi a) un b) apakšpunktam;
 - d) ar ģenerāldirektora starpniecību viena otrai pēc iespējas savlaicīgi nosūta informāciju par tiesību aktiem un administratīvajiem noteikumiem, ko tās pieņēmušas, lai nodrošinātu šī protokola piemērošanu.

31. pants. Starptautiskā sadarbība

Šī protokola nopietnu pārkāpumu gadījumā Puses apņemas rīkoties – kopīgi ar komitejas starpniecību vai atsevišķi –, sadarbojoties ar UNESCO un Apvienoto Nāciju Organizāciju un atbilstīgi Apvienoto Nāciju Organizācijas statūtiem.

32. pants.

Starptautiskā palīdzība

1. Puse komitejai var pieprasīt starptautisku palīdzību attiecībā uz pastiprinātu aizsardzību esošām kultūras vērtībām, kā arī palīdzību attiecībā uz 10. pantā minēto tiesību aktu, administratīvo noteikumu un pasākumu sagatavošanu, izstrādi un īstenošanu.
2. Konfliktā iesaistītā puse, kas nav šī protokola Puse, bet kas atbilstīgi 3. panta 2. daļai pieņem un piemēro tā noteikumus, var komitejai pieprasīt atbilstošu starptautisku palīdzību.
3. Komiteja pieņem noteikumus par starptautiskās palīdzības pieprasījumu iesniegšanu un nosaka šīs starptautiskās palīdzības iespējamās veidas.
4. Puses tiek mudinātas ar komitejas starpniecību sniegt jebkādu tehnisko palīdzību Pusēm vai konfliktā iesaistītajām pusēm, kas to pieprasa.

33. pants.

UNESCO palīdzība

1. Puse var vērsties pie UNESCO un pieprasīt tehnisko palīdzību kultūras vērtību aizsardzības organizēšanai, jo īpaši attiecībā uz sagatavošanas pasākumiem kultūras vērtību aizsargāšanai, profilakses un organizatoriskiem pasākumiem ārkārtas situācijās un valsts kultūras vērtību nacionālā uzskaitījuma sagatavošanai vai saistībā ar jebkādām citām problēmām, kas radušās, piemērojot šo protokolu. UNESCO šādu palīdzību piešķir atbilstoši apjomam, ko nosaka tās programma un tās līdzekļi.
2. Puses tiek mudinātas sniegt tehnisko palīdzību divpusējā vai daudzpusējā līmenī.
3. UNESCO ir pilnvarota pēc savas iniciatīvas Pusēm iesniegt priekšlikumus par šiem jautājumiem.

8. nodaļa. Šī protokola izpilde

34. pants.

Aizstāvošās valstis

Šo protokolu piemēro sadarbojoties ar aizstāvošajām valstīm, kas ir atbildīgas par konfliktā iesaistīto pušu interešu aizsardzību.

35. pants.

Samierināšanas procedūra

1. Aizstāvošās valstis piedāvā savu starpniecību visos gadījumos, kad tās uzskata, ka tas ir kultūras vērtību interesēs, jo īpaši tad, ja starp konfliktā iesaistītajām pusēm ir domstarpības par šī protokola noteikumu piemērošanu vai interpretāciju.

2. Šim nolūkam katra no aizstāvošajām valstīm pēc vienas Puses vai ģenerāldirektora uzaicinājuma, vai arī pēc savas iniciatīvas var konfliktā iesaistītajām pusēm ierosināt sasaukt to pārstāvju, jo īpaši par kultūras vērtību atbildīgo varas iestāžu sanāksmi, ja nepieciešams, tās valsts teritorijā, kas nav konfliktā iesaistītā puse. Konfliktā iesaistītajām pusēm ir pienākums atbildēt uz tām iesniegtajiem priekšlikumiem par sanāksmi. Aizstāvošās valstis konfliktā iesaistīto pušu apstiprināšanai izraugās personu, kas ir tādas valsts valstspiederīgais, kura nav konfliktā iesaistītā puse, vai personu, ko izraudzījies ģenerāldirektors, un šo personu priekšsēdētāja lomā aicina piedalīties minētajā sanāksmē.

36. pants.

Mierizlīguma procedūra, ja nav aizstāvošo valstu

1. Tāda konflikta gadījumā, kurā nav izraudzītas aizstāvošās valstis, ģenerāldirektors var piedāvāt savu starpniecību vai rīkoties, izmantojot jebkādu citu mierizlīguma procedūru vai starpniecības veidu, lai atrisinātu attiecīgās domstarpības.
2. Pēc vienas Puses vai ģenerāldirektora uzaicinājuma komitejas priekšsēdētājs var ierosināt konfliktā iesaistītajām pusēm, ja nepieciešams, sasaukt to pārstāvju, jo īpaši par kultūras vērtību atbildīgo varas iestāžu, sanāksmi tās valsts teritorijā, kas nav konfliktā iesaistītā puse.

37. pants.

Tulkojumi un ziņojumi

1. Puses šo protokolu tulko savā oficiālajā valodā un šos oficiālos tulkojumus nosūta ģenerāldirektoram.
2. Puses ik pēc četriem gadiem komitejai iesniedz ziņojumu par šī protokola īstenošanu.

38. pants.

Valstu atbildība

Neviens no šī protokola noteikumiem attiecībā uz personu kriminālatbildību neskar valstu atbildību saskaņā ar starptautiskajām tiesībām, tostarp pienākumu sniegt reparācijas.

9. nodaļa. Nobeiguma noteikumi

39. pants.

Valodas

Šis protokols ir sagatavots angļu, arābu, franču, krievu, ķīniešu un spāņu valodā, un visi teksti ir vienlīdz autentiski.

40. pants.
Parakstīšana

Šī protokola datums ir 1999. gada 26. marts. Tas ir atvērts parakstīšanai visām Augstajām līgumslēdzējām pusēm Hāgā no 1999. gada 17. maija līdz 1999. gada 31. decembrim.

41. pants.
Ratifikācija, pieņemšana vai apstiprināšana

1. Augstās līgumslēdzējas puses, kas parakstījušas šo protokolu, atbilstīgi savām attiecīgajām konstitucionālajām procedūrām to ratificē, pieņem vai apstiprina.
2. Ratifikācijas, pieņemšanas vai apstiprināšanas dokumentus deponē ģenerāldirektoram.

42. pants.
Pievienošanās

1. Citas Augstās līgumslēdzējas puses šim protokolam var pievienoties no 2000. gada 1. janvāra.
2. Pievienošanos veic, deponējot pievienošanās dokumentu ģenerāldirektoram.

43. pants.
Stāšanās spēkā

1. Šis protokols stājas spēkā trīs mēnešus pēc tam, kad deponēti divdesmit ratifikācijas, pieņemšanas, apstiprināšanas vai pievienošanās dokumenti.
2. Pēc tam attiecībā uz katru Pusi tas stājas spēkā trīs mēnešus pēc tās ratifikācijas, pieņemšanas, apstiprināšanas vai pievienošanās dokumenta deponēšanas.

44. pants.
Stāšanās spēkā bruņota konflikta gadījumā

Konvencijas 18. un 19. pantā minētajās situācijās šī protokola ratifikācija, pieņemšana vai apstiprinājums, vai pievienošanās šim protokolam, ko Puses deponējušas pirms vai pēc karadarbības vai okupācijas sākuma, stājas spēkā nekavējoties. Šādos gadījumos ģenerāldirektors nosūta 46. pantā minētos paziņojumus, izmantojot visātrāko saziņas veidu.

45. pants.
Denonsēšana

1. Katra Puse var šo protokolu denonsēt.
2. Par denonsēšanu paziņo ar rakstisku dokumentu, kuru deponē ģenerāldirektoram.

3. Denonsēšana stājas spēkā vienu gadu pēc denonsēšanas dokumenta saņemšanas. Tomēr, ja, šim periodam beidzoties, Puse, kas paziņojusi par denonsēšanu, ir iesaistīta kādā bruņotā konfliktā, denonsēšana nestājas spēkā līdz karadarbības beigām vai līdz brīdim, kad ir pabeigti kultūras vērtību repatriācijas pasākumi, atkarībā no tā, kas notiek vēlāk.

46. pants. Paziņojumi

Ģenerāldirektors informē visas Augstās līgumslēdzējas puses, kā arī Apvienoto Nāciju Organizāciju par visu 41. un 42. pantā paredzēto ratifikācijas, pieņemšanas, apstiprināšanas vai pievienošanās dokumentu un par 45. pantā paredzēto denonsēšanas dokumentu deponēšanu.

47. pants. Reģistrācija Apvienoto Nāciju Organizācijā

Saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtu 102. pantu šo protokolu pēc ģenerāldirektora pieprasījuma reģistrē Apvienoto Nāciju Organizācijas sekretariātā.

TO APLIECINOT, apakšā parakstījušies, attiecīgie pilnvarotie ir parakstījuši šo protokolu.

PIEŅEMTS Hāgā 1999. gada divdesmit sestajā martā vienā eksemplārā, kuru deponē UNESCO arhīvā un kura apliecinātas kopijas nosūta visām Augstajām līgumslēdzējām pusēm.